

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2024. október 14.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2024. október 14. 8:00

Időtartam: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI HIVATAL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Ossza be a 240 percet úgy, hogy minden feladatra legyen elég ideje!

Alaposan olvassa el a feladatokat, kérdéseket, szempontokat!

Bátran fogalmazzon meg önálló véleményt, ahol azt kéri a feladat!

Írásait gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

A költői-írói helyesírás átvétele saját szövegében nem hiba, ha az idézet szó szerinti és idézőjellel jelölt. Amennyiben az idézet jelöletlen és/vagy tartalmi idézet, akkor ügyeljen arra, hogy *A magyar helyesírás szabályainak 12. kiadása* alapján írja az adott szót!

Ékezethasználata pongyolának minősül, ha az egyezményes ékezetek helyett egyéni jeleket használ. Az egyéni írássajátosságok nem mentesítenek a hosszú és a rövid magánhangzók megkülönböztetésének kötelezettsége alól.

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen, hogy azok elváljanak a kész fogalmazásoktól!

Ha a megoldott feladatokban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót / szavakat húzza át, a helyesnek vélt szót / szavakat pedig írja le újra!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldja meg a feladatokat!

P. Müller Péter: Utószó. A megrendült modernség drámaelmélete (részlet)

Peter Szondinak *A modern dráma elmélete* (1956) című műve azon kevés drámaelméleti munka közé tartozik, amelyik mindmáig fenntartotta érvényességét, és a nemzetközi szakirodalom rendszeresen hivatkozott alapkönyve maradt.

A könyv alcíme korszakként az 1880–1950 közötti hetven év drámairodalmának elméletét ígéri, a modern dráma létrejöttét azonban a 17. században jelöli ki, és elméleti alapvetésében a reneszánszban, a francia és német klasszicizmusban rögzült drámaformát teszi meg kiindulási alapjának. Szondi tehát a dráma műnemének elméleti fogalmát is történeti összefüggésben, történelmi jelenségként, nem pedig egyetemes – az antikvitástól a saját jelenéig érvényes – kategóriaként kezeli.

Ez a történeti redukció, mely eltekint az antik és a középkori drámától, kiegészül azzal az elméleti redukcióval, amely a dráma fogalmán csak a dobozszínpadon megjeleníthető darabot érinti. Szondi szerint a „kukucskáló színpad az egyedüli, amely adekvát a dráma abszolút voltával”.

A dráma abszolút jellegéről szólva fogalmazza meg egyik leginkább időtállóan bizonyult felismerését, mely szerint a dráma „pusztán viszonyok összessége”. Vagyis a dráma műneme az emberi viszonyokra (a szereplők kapcsolatrendszerére) épül, és ennek a viszonyrendszernek a nyelvi közege a dialógus, a párbeszédben elhangzó szavak pedig a helyzetből (a szereplők közötti szituációkból) adódnak.

[...] Szondi nem ejt szót a konfliktusról, illetve a kollízióról¹ mint a dráma legfőbb jegyéről. Nem véletlenül. A modern drámát ugyanis nem lehet a konfliktus felől megragadni. Szondi ehelyett a definíció helyett a drámát úgy jellemzi, hogy az mindig jelen idejű interperszonális történés.

Amikor azonban a könyv közepén Szondi ehhez a megállapításhoz eljut, azonnal szembesülni kénytelen azzal a jelenséggel, hogy a 20. századi dráma ezeket a jellegzetességeket, a jelenidejűséget, az interperszonalitást és a (meg)történést is felbontja. Vagyis a dráma új definícióját a drámairodalom mindjárt relativizálja és – többé-kevésbé – érvényteleníti is. A modern dráma ezek szerint nem ragadható meg elméletileg azzal a teljességigénnyel, amellyel a modernség előtti dráma, mert a modern dráma folyamatosan felülírja és visszavonja saját törvényszerűségeit. [...]

Amikor Szondi a dráma válságáról értekezik, tulajdonképpen az írhatóság kérdésére keresi a választ, arra, hogy a századfordulótól saját jelenéig miként tehető továbbra is írhatóvá az a műnem, amelynek társadalmi és kulturális feltételei radikálisan megváltoztak, mondhatni ellehetetlenültek. A polgári világ unalmas, hősök és sorsfordító tettek nélküli jellege ellentmond az európai dráma korábbi korszakainak. A műnemet megújító szerzők és Szondi kérdése is az, hogy miként tehető a drámaiatlan életvalóság a darabokban drámaivá.

A feladatlap bázisszövege az eredeti forrásszöveg módosításával (rövidítésével, nyelvtani egyszerűsítésével), de az eredeti szöveg integritásának megtartása mellett jött létre.

Az eredeti szöveg forrása: P. Müller Péter (2002): Utószó. A megrendült modernség drámaelmélete. In: Peter Szondi: *A modern dráma elmélete*. Osiris Kiadó, Budapest. 173–177.

¹ kollízió: összeütközés, érdekellentét

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. A tanulmányrészletben a dráma műnemének többféle meghatározását olvashatjuk. Adjon meg két meghatározást ezek közül!

- _____
- _____

2 pont	
---------------	--

2. Nevezzen meg két okot a szöveg alapján, amelyek hozzájárultak a modern dráma válságához, és ellentmondanak az ókori drámáknak!

- _____
- _____

2 pont	
---------------	--

3. Hojdák Gergely a *Halott-e a tragédia, és miért nem?* című tanulmányában a következőt írja:

„[...] jó másfél évszázada tendenciózusan a tragédia „halálát” emlegetik – [...] gondoljunk a századvég és a századforduló humorba-iróniába, lírába, szimbolizmusba, naturalizmusba ágyazott kvázi-tragédiáira a múltó időről (Csehov), büntudatról és élethazugságokról (Ibsen), a kispolgári lét gyötrelmeiről. [...]

A tragikus hagyományt az abszurd drámának sem sikerült teljesen zárójelbe tennie. Beckett „végjátékait” – például a klasszikus *Godot-ra várva* (1953) vagy az akár a *Lear király* paródiájaként is olvasható *A játszma végét* (1957) – nem nehéz úgy értelmezni, mint a soha el nem érkező katharizis antitragédiáit. E daraboknak a vég témájára modellált szerepeiben és „regresszív” cselekményében mégis ott él valamilyen homályos lenyomata a katharizis lehetőségének, ami például az atomháború és a környezetszennyezés rémével való őszinte szembenézést foglalja magában. Az abszurd hősök kényszercselekvései ironikus utánzásai annak, amit Arisztotelész a cselekvő emberek utánzásának, drámának nevezett.”

Forrás: Hojdák Gergely (2020): *Halott-e a tragédia, és miért nem?* *Irodalomtörténet* 101.évf. 2.sz. 139–145.

a) Hogyan kapcsolódik egymáshoz tartalmában Hojdák Gergely és P. Müller Péter tanulmánya, mi bennük a közös?

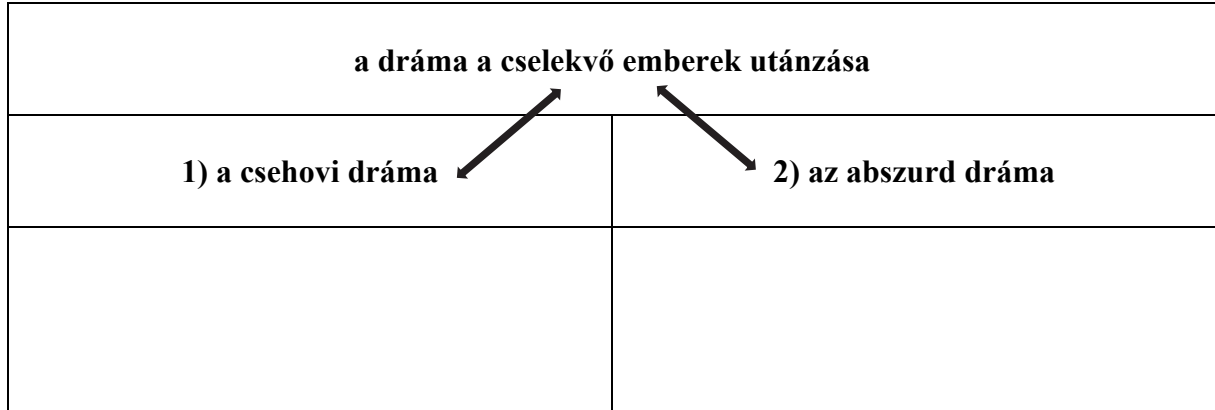
---

1 pont	
---------------	--

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Arisztotelész *Poétikájában* a cselekvő emberek utánzásának tekintette a drámát. Fogalmazzon meg egy-egy ellentétet az arisztotelészi felfogás és 1) a csehovi, illetve 2) az abszurd dráma között saját ismeretei és/vagy Hojdák Gergely tanulmányrészlete alapján!

2 pont

4. Adja meg a drámával kapcsolatos alábbi, a tanulmányrészletekben is előforduló fogalmak magyarázatát!

a) dialógus: _____

b) kukucskáló színpad: _____

c) katharzisz/katarzisz: _____

3 pont

5. Töltse ki a táblázatot! Írja be a **BETŰJELET** azokba az oszlopokba, amely színházakra jellemzőek a megállapítások! (Oszloponként csak 2-2 betűjelet írhat, de 1-1 betűjel többször is felhasználható.)

Ókori görög színház	Reneszánsz kori színház	Klasszicista színház

A/ A szerepeket csak férfiak játszották.

B/ A színpadot a nézőtértől függöny választotta el.

C/ A fedetlen színpad benyúlt a nézők közé.

D/ A dráma jellemzője volt az úgynevezett hármas egység.

3 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Válassza ki a felsoroltak címek és fogalmak közül a gondolattérképbe illő elemeket, s azok SORSZÁMÁT írja az ábrába! Egy információt Önnek kell megadnia. Minden mezőbe csak egy szám kerülhet, egy sorszám pedig felesleges.

1. konfliktusos

2. *Csongor és Tünde*

3. *A helység kalapácsa*

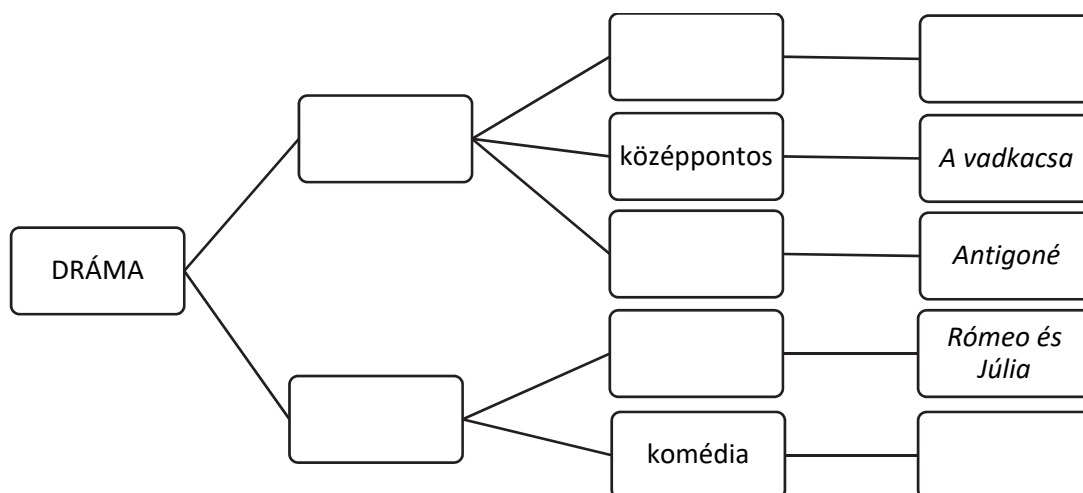
4. műfaj

5. drámamodell/drámatisp

6. tragédia

7. kétszintes/két világszinten játszódó

8. _____

7 pont

7. Ibsen drámájának eredeti címe a *Babaház*. Az első magyar fordítások a német nyelvterületen elterjedt *Nóra* címet használták. Az 1997-ben megjelent fordítás – Kúnos László fordítása – már a *Babaház* címmel jelent meg. Olvassa el a dráma kezdő jelenetét! *Nóra* és férje párbeszédét vizsgálva fejtse ki, miért találóbb az eredeti (*Babaház*) cím? Három tartalmi és/vagy nyelvi-stilisztikai elemet említsen! (Ha olvasta a teljes művet, akkor is csak ezt a jelenetet vizsgálva adja meg válaszát!)

HELMER (a szobájából) Az én kis pacsirtám csivitel odakint?

NÓRA (bontogatni kezdi a csomagokat) Igen, ő.

HELMER Az én kis mókuskám sertepertél a szobában?

NÓRA Igen!

HELMER Mikor jött haza a mókuska?

NÓRA Most, az előbb. (a puszedlis zacskót a zsebébe dugja, és megtörli a száját) Gyere ki, Torvald, nézd meg, mit vásároltam.

HELMER Most ne zavarj! (kis szünet után kinyitja az ajtót, és benéz; toll van a kezében) Vásároltál, azt mondtad? Ezt mind? Már megint elvert egy csomó pénzt az én kis tékozló madaram?

[...]

HELMER Nem kukkantott be torkoska véletlenül a cukrászdába?

NÓRA Nem. Biztosíthatlak, Torvald, hogy...

HELMER És nem dugta be az ujjacskáját a lekváros üvegbe?

NÓRA Nem.

HELMER Nem kapott be egy-két szem mandulás csókot sem?

NÓRA Nem, Torvald. Tényleg hidd el, hogy egyáltalán nem...

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- _____
_____
- _____
_____
- _____
_____

3 pont

8. Brecht több „súlyponteltolódást” nevezett meg a színház drámai és epikus formája között.

a) Egészítse ki a táblázatot oly módon, hogy mutasson rá ezekre a súlyponteltolódásokra, ellentétekre!

A színház drámai formája	A színház epikus formája
a cselekmény _____ az egyik jelenet a másikért van, a _____ az érdekes	a cselekmény kacskaringós, mindegyik jelenet önmagáért van, a folyamat az érdekes
a néző beleéli magát az eseményekbe, azonosul a szereplőkkel, és a mű elsősorban az érzelmeire hat	_____ szembehelyezkedik a szereplőkkel, és a mű elsősorban a(z) _____ - ra/-re hat

2 pont

b) A brechti színház színpadi illúziót megtörő, elidegenítő effektusai közül nevezzen meg kettőt!

- _____
- _____

1 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Vizsgálja meg Beckett *Godot-ra várva* című drámájának részletét!**a) Jellemezze két-két különböző megállapítással az abszurd dráma terét, idejét és szereplőit az olvasott részlet alapján!**

ESTRAGON [...] Biztos, hogy itt kell?

VLADIMIR Mit?

ESTRAGON Várni.

VLADIMIR Azt mondta, hogy a fánál. *(A fára néznek)* Van itt más fa?

ESTRAGON Ez milyen fa?

VLADIMIR Talán szomorúfűz.

ESTRAGON És hol vannak a levelei?

VLADIMIR Biztos kiszáradt.

[...]

VLADIMIR Egy... *(Összeszedi magát)* Mire akarsz kilyukadni? Hogy rossz helyen vagyunk?

ESTRAGON Itt kéne lennie.

VLADIMIR Nem mondta biztosra, hogy jön.

ESTRAGON És ha nem jön?

VLADIMIR Akkor holnap visszajövünk.

ESTRAGON És aztán holnapután is.

VLADIMIR Talán.

ESTRAGON És így tovább.

VLADIMIR Vagyis hogy...

ESTRAGON Hát ameddig nem jön el.

[...]

ESTRAGON Szerintem itt voltunk.

VLADIMIR *(körbenéz)* Miért, ismerős a hely?

ESTRAGON Ezt nem mondanám.

VLADIMIR Akkor?

ESTRAGON Ettől még...

VLADIMIR Na... a fa... *(A közönség felé)* ez a végtelen mocsár...

ESTRAGON Biztos, hogy ma este?

VLADIMIR Mi ma este?

ESTRAGON Hogy ma kell várni.

VLADIMIR Szombatot mondott. *(Szünet)* Asszem.

ESTRAGON Ha vége a melónak.

VLADIMIR Biztos felírtam valahova. *(Dugig tömött koszos zsebében kotorászik)*

ESTRAGON De melyik szombatot? Ma szombat van egyáltalán? Nem inkább vasárnap? Vagy hétfő? Vagy péntek?

A dráma tere, térszerkezete:

- _____
- _____

2 pont	
--------	--

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A dráma időszerkezete:

- _____
- _____

2 pont

A szereplők:

- _____
- _____

2 pont

b) Nevezze meg a társalgási stílus két jellemzőjét a fenti drámarészlet alapján! Csak olyan jellemzőket írjon, amelyek Estragon és Vladimir dialógusával igazolhatók!

- _____
- _____

2 pont

10. Örkény István műve, a *Tóték* eredetileg filmforgatókönyvnek íródott. Kisregény formáját 1966-ban nyerte el, 1967-ben pedig a drámaváltozatot mutatták be.

A kisregényben már az 1. fejezet elején – az Őrnagy érkezése előtt – megtudja az olvasó, hogy mi történt a Tót család fiával.

Sürgöny

Értesítjük, hogy Tót Gyula zászlós (Tábori posta 8/117) az ellenséggel folytatott harcban hősi halált halt.

Magyar Vöröskereszt

„A mátraszentannai postahivatal ablaka az udvarra nyílt. Alatta, az íróasztaltól kartávolságnyira esővízes hordó állt, tele megzöldült, megkocsonyásodott vízzel. Gyuri atyus, miután gondosan átnézte a napi postát, ide dobálta a megsemmisülésre ítélt leveleket. Ide került [...] az a vöröskeresztes sürgöny is, mely Tót Gyula halálhírét hozta. Ezzel [...] a kedves Tótékat is sikerült megkímélni a gúszhírtől. A világ egyensúlya helyreállt.”

A drámaváltozatban másként jelenik meg a fiú halálhíre: nem a mű elején, hanem csak az első rész végén értesülünk róla.

„**POSTÁS** átmegey a színen. Egy sürgöny... "Magyar Vöröskereszt. Sajnálattal értesítjük, hogy Tót Gyula zászlós, tábori posta hétszázhet per hét, az ellenséggel folytatott harcban hősi halált halt..." *Fölnéz, nyög. Úristen... Mit tegyek? Én ezt a sürgönyt összetépem! Összetépi, a hordóba dobja, el.*

A háttér megvilágosodik.”

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEG ALKOTÁSA:
EGY ADOTT MŰ ELEMZÉSE, ÉRTELMEZÉSE**

Elemezze Nemes Nagy Ágnes költeményét! Fogalmazásában mutassa be és értelmezze a költői mesterség létértelmező szerepét! Térjen ki a mű szerkezetére, valamint a poétikai-stilisztikai eszközök jelentésképző funkciójára is!

Fogalmazása 600–800 szó terjedelmű legyen!

Nemes Nagy Ágnes: Mesterségemhez

Mesterségem, te gyönyörű,
ki elhited: fontos élnem.
Erkölc és rémület között
egyszerre fényben s vaksötétben,

mint egy villámszaggatta táj
szikláin, ahol állhatatlan
roppant felhők – nagy, gomolyos
agyvelők – tüze összecsattan,

s a tűzzel csíkos levegőben
szülik a szüntelen csatát,
sejt-korom óta ismerős
végtelen Buda-ostromát,

hol minden vibrál és veszendő,
hol minden fércelt, foszladó,
hol rojtosodik már a szív,
s egyetlen szálon függ a szó,

a szó, amely a földből égbe
sistergő döngés ütemét
ingázza folyton, összevétve
önrángását, s a fellegét –

erkölcs és rémület között,
vagy erkölcstelen rémületben,
mesterségem, mégis te vagy,
mi méred, ami mérhetetlen,

ha rángva is, de óraként,
mely képzelt ütemet rovátkol
az egy-időn – mégis a fényt
elválasztja az éjszakától.

(1946–1957 között)

Forrás:

Nemes Nagy Ágnes: *Összegyűjtött versek* (1997). Osiris Kiadó, Budapest, 37–38.

Nemes Nagy Ágnes (1922–1991) Kossuth- és József Attila-díjas költő, műfordító, esszéíró.

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			pontszám	
			maximális	elért
I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor			40	
II. Szövegalkotási feladatok	Műértelmező szöveg	Tartalom	25	
		Szövegszerkezet	5	
		Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10	
		Összesen	40	
	Reflektáló szöveg	Tartalom	5	
Problémaérzékenység		5		
Gondolatmenet		5		
Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)		5		
Összesen		20		
Helyesírás			-8	
Íráskép			-2	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma			100	

_____

dátum

_____

javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor			
II. Szövegalkotási feladatok	Műértelmező szöveg		
	Reflektáló szöveg		
Helyesírás			
Íráskép			

_____

dátum

_____

dátum

_____

javító tanár

_____

jegyző